

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Generalibus Principiis Amoris Et Morum - Prolegomena septem,
Librosque undecim complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput II. Tametsi alii sint affectus in homine, omnes tamen ex amore velut
fonte procedunt. Et ideò omnis moralitas cæterorum affectuum,
actuumque, ex amoris moralitate petitur, sive ex ordinatione ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73187](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73187)

minio voluntatis in omnes actus perfectè voluntarios, foret, quia ad dominium voluntatis in actus suos, elicitos vel imperatos, necessa-

ria foret libertas electionis, seu indifferentie. At ista non requiritur, ut pluribus ostensum est cap. 3. & seqq. Nihil igitur obstat.

LIBER TERTIUS.

Amor Moralis.

Moralitas omnis ex amore petitur, uti proximè videbitur. Amoris proinde moralitas, morum omnium, seu actuum omnium humanorum moralitatem, seu bonitatem malitiamque complectitur. Enimverò quid moralitas est, nisi liberi actus ad regulam suam ordinatio, vel inordinatio? Quamnam verò universalis est actuum omnium liberorum regula, nisi lex aeterna, quæ regularum est regula, à qua ceteræ regulæ habent, & sine qua non habent vim regulandi? Lex porro aeterna per sacram nobis Scripturam proponitur, per rationemque & conscientiam nobis applicatur. *Non præcipit autem Scriptura, nisi charitatem, nec culpam nisi cupiditatem, & eo modo informat mores hominum, ut Augustinus dicit l. 3. doctr. christ. c. 10. Regula proinde amoris, morum omnium bonorum malorumque, regula est. Quisquis igitur mores vult componere, amorem suum debet ordinare. Ille enim iuste sanctèque vivit, qui ordinem servat in dilectione, ne aliquid diligit, quod non sit diligendum, aut non diligit, quod diligendum est, aut amplius diligit, quod minus diligendum est, aut æquè diligit, quod vel minus vel amplius diligendum est, aut minus vel amplius, quod æquè diligi debet.* Card. Bona princip. vit. christ. §. 38.

CAPUT I.

Moralitatis descriptio.

IDE bonis malisque moribus tractaturi, à sterilibus abstinebimus quæstionibus, quibus plerique Moralium tractatores aded paginas implent, ut non doceant vivere, sed disputare, potiùsque tradant principia sterilis Metaphysicæ, quam vitæ christianæ. Quod ut caveamus, solas illas explicabimus difficultates, quæ prodesse possunt ad Christiani hominis institutionem, ad cupiditatis destructionem, ad charitatis ædificationem. Hunc in finem, ante omnia scire operæ pretium est, quid sit amor, seu actus moralis.

2 Actus itaque moralis, nihil aliud est, nisi actus liber, cum ordine ad regulas morum. Ut enim S. Thomas ait 1. 2. q. 18. a. 5. dicuntur *aliqui actus morales, secundum quod sunt à ratione*, id est, secundum ordinem ad regulas rationis. Quibus si actus sit conformis, est moraliter bonus; si difformis, est moraliter malus. Moralitas proinde nihil aliud est,

nisi liberi actus ordo ad rectæ rationis regulas, maximè ad legem Dei aeternam, quæ (ut dixi ante caput primum) regularum regula est. Quam ob causam, sicut actus malus, seu peccatum ab Augustino & Doctoribus passim, definitur: *dictum, factum vel concupitum contra legem Dei aeternam*, id est, actus legi Dei aeternæ difformis; sic actus bonus, ex adverso, benè definitur: *dictum, factum vel concupitum secundum legem Dei aeternam*, seu actus isti legi conformis. Per consequens, actus moralis in genere, rectè definitur: *actus liber, dicens ordinem ad legem Dei aeternam.*

Actus (inquam) liber. Quia, ut S. Thomas ait a. 9. actus voluntatis, si non procedat à ratione deliberata, propriè loquendo moralis non est. Lex quippe aeterna, ceteraque rationis regula, libertatem in operante supponunt. Nec enim libertate destitutus præscribitur. Ideò & nos de libertate egimus, priusquam de moralitate.

CAPUT II.

Tametsi alii sint affectus in homine, omnes tamen ex amore velut fonte procedunt. Et ideò omnis moralitas ceterorum affectuum, actuumque, ex amoris moralitate petitur, sive ex ordinatione vel inordinatione ipsius ad legem aeternam.

Veritatem hanc perspicuè tradit Augustinus epist. 54. dicens: *Non faciunt bonos vel malos mores, nisi boni vel mali amores.* Quod si verum est de bonis malisque moribus, verum est & de indifferentibus, siqui dentur; si enim non faciunt bonos vel malos mores, nisi boni vel mali amores; similiter non faciunt mores indifferentes, nisi indifferentes amores. Quia, ut Augustinus prosequitur, *mores nostri, non ex eo quod quisquam novit, sed ex eo quod quisquam diligit, dijudicari solent.* Et sicut ex objecto seu specie, boni vel mali sunt, dum amor (ex quo procedunt) ex objecto seu specie bonus vel malus est; sic ex objecto seu specie indifferentes sunt, dum amor (ex quo procedunt) ex objecto seu specie indifferens est.

Enimverò omnis moralitas actuum externorum petitur formaliter ex actibus internis, juxta illud Psal. 44. *Omnis gloria Filia Regis ab intus.* Omnis verò moralitas actuum internorum vel formaliter, vel formaliter petitur ex

MORA-

moralitate amoris, sive ex conformitate vel difformitate ipsius cum lege aeterna. Omnis quippe affectus humanus, omnique proinde affectus internus voluntatis, vel formaliter, vel fontaliter seu originaliter est amor. Quia si non est formaliter amor, ex amore velut fonte profluit, ut docet Augustinus l. 83. qq. q. 33. Amor quippe fons est & origo ceterorum omnium affectuum voluntatis. *Tamest enim sunt alii affectus in homine, omnes ex amore velut fonte profluunt. Et si est ordo in amore, omnes affectus ordinati sunt; si non est ordo in amore, in ipsis quoque nullus ordo, sed pervertitas & inordinatio est,* inquit Cardinalis Bona princip. vit. christ. p. 2. §. 38. Sicut enim fluentes aquae naturam participant sui fontis; sic universi affectus humani moralitatem participant fontalis amoris. Ex amore quippe ordinato inordinati affectus procedere nequeunt; neque ex inordinato amore, affectus ordinati. Christum attestante: *Non potest arbor bona malos fructus facere, neque arbor mala fructus bonos.*

6 Quod verò amor, fons sit reliquorum affectuum, patet primò ex celebri dicto Augustini 13. Confess. 9. *Amor meus pondus meum, eo feror quocumque feror:* quod verificari nequit, nisi ceteri motus ex amore profluant.

7 2.º. Ex eo quòd, pro varietate status, ac circumstantiarum rei amatae, amor in anima varios excitet affectus, & amans varios induat vultus. Re namque absente, desiderat; praesente, lætatur; periclitante, metuit; impedita, irascitur; amissa, tristatur, &c. prout idem Augustinus tradit 14. Civit. 7. Et quis, nisi amor, hoc totum facit? Cur enim quidpiam desideramus, nisi quia amamus? Cur de ipsius possessione gaudemus, nisi quia amamus, &c.? Causa etiam primordialis, cur objectum (qualecumque sit) prosequimur, est quia amamus. Causa cur ipsum averfamur & odimus, est quia oppositum diligimus. Nam ut Salesius l. 1. de amore c. 4. *Non ob aliam causam odimus malum, nisi ob amorem, quo prosequimur bonum.* Quod etiam docet S. Thomas 1. 2. q. 29. a. 2. ubi postquam in argumento *sed contra* id probavit ex Augustino loco citato; dicente, quòd *omnes affectiones causentur ex amore*, in corp. id ipsum probat ex eo quòd rota ratio odiendi aliquid, sit repugnantia, quæ repugnat alteri: *per hoc autem aliquid est repugnans alteri, quia est corruptivum & impeditivum eius, quod est conveniens.* Unde necesse est, quòd amor sit prior odio, & quòd nihil odio habeatur, nisi hoc quod contrariatur convenienti, quod amatur. Et secundum hoc omne odium ex amore causatur. Quandoquidem amor unius rei, est causa, quòd eius oppositum odio habeatur, ut ad 2. ait. Amor quippe continentiae, causa est, quòd odio habeatur incontinentia; amor iustitiae causa est, quòd odio habeatur iniustitia, sive peccatum, & sic de aliis. In tantum, ut mensura amoris unius oppositorum, mensura sit odii alterius, secundum illud Augustini epist. 144. *Tantum quisque pecca-*

Tom. I.

tum odit, quantum iustitiam diligit.

Certa itaque Sanctorum doctrina est, experimento ipso comprobata, ceteras omnes affectiones, passionelque ex amore prodire; & idem est de actionibus quibusque: quia, uti rursus S. Thomas ibidem q. 28. a. 6. *omne agens*, quodcumque sit, agit quamcumque actionem ex aliquo amore. Quod in argum. *sed contra* probat ex D. Dionysio de div. om. c. 4. dicente: *Propter amorem boni omnia agunt quacumque agunt.* Et ad 2. *Ex amore causatur & desiderium, & tristitia, & delectatio Dei, per consequens omnes aliae passionis.* Unde *omnis actio, qua procedit ex quacumque passione, procedit etiam ex amore.* Et ad 3. *Odiunt etiam ex amore causatur.* Idem ergo omnia mala sunt ista, si malus est amor; bona, si bonus, ut Augustinus dicit 14. Civit. 7.

Et confirmatur: moralitas humanorum actuum, nihil aliud est, nisi eorum ordinatio vel inordinatio ad legem aeternam, ut supra ostensum est. Atqui omnis eorum ordinatio vel inordinatio, vel est amor, vel ex amore procedit. Omnis namque ordinatio vel inordinatio, vel est fructio, vel usus, vel ex fructione uluve procedit. Omnis verò fructio & usus, amor est. Quandoquidem frui est aliquid amare propter seipsum; uti, est amare illud propter aliud, uti Augustinus definit l. 1. de doct. christ. c. 4. *Frui est amore alicui rei inhære propter seipsam; uti autem, quod ad usum venerit, ad id quod amas obrinendum referre.* Et c. 31. *Dicimus eam re nos perfrui; quam diligimus propter seipsam.* Et l. 11. de Trin. c. 21. *Eam re frui dicimur, qua nos non ad aliud referenda, per seipsam delectat; uti verò eam quam propter aliud quarimus.*

Quòd autem omnis ordinatio vel inordinatio, vel fructio sit, vel usus, idem Augustinus perspicue tradit l. 83. qq. q. 30. his verbis: *Omnis humana perversio est (quod etiam vitium nominatur) fruendis uti velle, atque utendis frui.* Ita & rursus omnis ordinatio, fruendis frui; atque utendis uti.

Et hinc virtutem nihil aliud esse, quam ordinem amoris; peccatum verò, inordinationem amoris, viri sapientes definiunt, inquit Card. Bona ubi supra §. 38. Enimverò definitio brevis & vera virtutis, est ordo amoris. Augustinus 15. Civit. 22. Nam, ut ait epist. 52. ad Macedon. *Virtus non est nisi ordinatè diligere quod diligendum est. Id eligere prudentia est; nullis inde averti molestis, fortitudo est; nullis illecebris, temperantia est; nullà superbiam, iustitia est.* Et l. de mor. Eccl. c. 15. *Illud quoque quod quadripartita dicitur virtus, ex ipsius amoris vario quodam affectu, quantum intelligo, dicitur. Illas itaque quatuor virtutes Cardinales... sic definire non dabitem, ut temperantia sit amor, integrum se prabens ei quod amatur. Fortitudo, amor facile tolerans omnia propter quod amatur. Iustitia, amor soli amato serviens, & propterea rectè dominans. Prudentia, amor ea quibus adiuvatur, ab eis quibus impeditur, sa-*

D d

gaciter feligens. Sed hunc amorem, non cuiuslibet, sed Dei esse diximus, id est, summi boni. Et l. de grat. Christ. c. 25. Ut generaliter breviter que complectar quam de virtute habeam notionem... virtus est charitas, quâ id quod diligendum est, diligitur.

CAPUT III.

Primum Christiani hominis officium, est amorem suum rectè ordinare.

- 12 **C**onstat ex dictis capite præcedenti: ex recto quippe amoris ordine, pendet rectus ordo cæterorum humanorum affectuum, ætuumque. Si enim ordo est in amore, affectus omnes ordinati sunt; si ordo non est in amore, in ipsis quoque nullus ordo, sed perverfitas & perturbatio est, ut sapienter advertit Emin. Cardinalis Bona loco supra relato.

CAPUT IV.

Prima proinde Theologi Moralis cura esse debet, sanam & christianam de Dei creaturarumque amore doctrinam tradere.

- 13 **S**equitur quoque ex dictis capite præcedenti: si enim primum Christiani hominis officium, vitæque christianæ fundamentum, est amorem suum rectè ordinare, prima & fundamentalis Christiani Doctores cura esse debet, docere rectum amoris ordinem. A christiana namque vitæ fundamento Moralem Christianam auspiciari debet; indeque suos de doctrina christiana libros auspiciatus est Augustinus, ab ordine utique amoris.
- 14 **E**t idè Moralem nostram, seu Sanctorum Ethicam, Augustini exemplo, nos quoque auspicamur, non solum ob rationem proximè allatam, sed & ut in ipso limine præscindamus radicem perniciosarum, scandalosarumque opinionum, quas Ecclesia per SS. Pontifices Alexandrum VII. & Innocentium XI. meritissimè proscipit. Quarum Authores in Conclusiones christiana vitæ adèd relaxativas non abiissent, si Augustini, aliorumque passim Sanctorum, de ordinato Dei creaturarumque amore, principiis instruissent. Si enim recessus à doctrina Sanctorum, radix est tot laxiorum, scandalosarum perniciosarumque opinionum, ut Prolegomeno I. c. 6. à nobis est demonstratum; id maximè verum est de recessu à fundamentali ipsorum, de ordinato Dei, creaturarumque amore, doctrinâ. Quemadmodum enim ordo amoris, fons est, fundamentumque totius bonæ moralitatis; sic sana christianaque Sanctorum de amoris ordine doctrina, fons est fundamentumque totius Moralis Christianæ. Quod fundamentum ne ipsa quidem divina Scriptura aliter tradidit, nisi præcipiendo charitatem, culpandoque cupiditatem; & sic informando mores hominum, prout Augustinum attestantem supra audivimus. Enimverò

si radix omnium bonorum est charitas, & radix omnium malorum cupiditas, prout ex eadem divina Scriptura sancti Doctores tradunt: radix omnis sanæ de moribus doctrinæ ea est quæ ædificat charitatem, destruitque cupiditatem.

Atque hinc doctrina, quæ vel destruendo, vel plus æquo minuendo obligationem charitatis, regnum amplificat cupiditatis, radix est totius Moralis laxioris; indeque patefactus est aditus ad tot illas propositiones, quas Ecclesia damnavit, velut christiana vitæ nimium relaxativas; animarumque perniciem inferentes; eo quòd utique minùs quàm oportet faverent charitati, nimium cupiditati; adversarenturque doctrinæ Sanctorum de recto amoris ordine, uti perspicuum est 1°. in ea quæ usum permittit opinionis, quantumvis tenuiter probabilis pro carnali libertate (adèdque pro cupiditate) contra probabiliorem pro lege & charitate. 2°. In ea quæ Judici permittit ferre sententiam pro amico, juxta opinionem minùs probabilem. 3°. In ea quæ à mortali excusat semel in vita dumtaxat elicentem actum dilectionis Dei, vel quæ ad eum elicendum ne singulis quidem quinquenniis obligat, vel solum dum non est alia justificationis via. 4°. In ea quæ esum, potum, conjugii que opus permittit ob solam voluptatem cibi, vel potus, vel concubitus. 5°. In ea quæ permanere permittit in proxima peccati mortalis occasione, ad vitandum detrimentum aliquod, vel incommodum temporale. 6°. In ea quæ excusat gaudium, & desiderium inefficax mortis proximi, etiam patris, ob temporale emolumentum. 7°. In ea quæ in tantum amare permittit sæculum, ut ab elemosinæ de superfluis obligatione excuset reservantem pecunias, statui prætenti superfluas, ad statum altiorem per eas comparandum. 8°. In tot aliis excusantibus furta, usuras, simonias, homicidia, duella, innumeraque ejusmodi plus æquo faventia cupiditati, quarum proluxa specimina habes Prolegomeno I. c. 2. specimina certè non tam sapientia Ethicæ Christianam, quàm Gentilem, imò quàm honestior in plerisque fuit Ethica Philosophorum Gentilium; specimina, inquam, opinionum, quarum Authores Dei leges considerant velut odiosas, easque, ut tales, in favorem cupiditatis extenuant, atque ab humeris hominum excutiant, vel excutere nituntur.

Qui certè ab ejusmodi opinionibus haud dubiè abstinuissent, si deposito omni affectu pruriendi auribus, magis seridè perpendissent, qualem Deo, qualem proximo charitatem, juxta divina Oracula, Sanctorumque documenta, imò & juxta rectam rationem homo debeat, præsertim Christianus, & quomodò liber esse debeat à sæcularibus desideriis, nec creaturam ullam amare finaliter propter se, sed propter Deum, mansoriosque rerum omnium mortalium amores abnegare, ut soli Deo, tamquam Creatori, Redemptori ac fini suo, per amorem inhæreat.